

Udostępnij na swoim:

VIOLA ORGANISTA fortepian smyczkowy. Wyjątkowy instrument zbudowany na podstawie szkiców Leonarda da Vinci

- [Muzyka](#)

Data: 26.10.2018

Godzina: 19:30

Wstęp: Bilety
<https://www.bilety24.pl/kup-bilet-na-viola-organista-43962?id=212090>

Miejsce: Nowy Świat 32B 62-800 Kalisz

26 października 2018

Sala koncertowa Filharmonii Kaliskiej

godz. 19:30

Sławomir Zubrzycki – viola organista

Orkiestra Kameralna Filharmonii Kaliskiej

Emanuel Salvador – skrzypce, prowadzenie

Gustav Holst – St. Paul's Suite

Georg Friedrich Haendel – Koncert organowy F-dur op. 4 nr 4

Georg Friedrich Haendel – Koncert organowy B-dur op. 4 nr 6

Edvard Grieg – Suita w dawnym stylu „Z czasów Holberga” op. 40

Współorganizator koncertu: Stowarzyszenie Polskich Stroicieli Fortepianów

Pod honorowym patronatem:

Prezydenta Miasta Kalisza Grzegorza Sapińskiego

Pomysłodawcą idei instrumentu klawiszowo-smyczkowego o nazwie viola organista jest Leonardo da Vinci. Opis i szkice instrumentu znalazły się na kartach Codice Atlantico, największego zbioru jego notatek, powstałych w latach 1489–1492, przechowywanych w Bibliotece Ambrosiana w Mediolanie oraz we francuskim manuskrypcie H. Pomysł da Vinci nawiązuje do znanych w XII i XIII wieku lir korbowych. Szkice Leonarda nie przedstawiają jednego instrumentu, ale jak podaje badacz muzycznych pomysłów genialnego artysty Emanuel Winternitz, aż osiem różnych konstrukcji. Na podstawie szkiców można prześledzić w jaki sposób idea instrumentu ewoluowała ze swojego pierwowzoru – liry korbowej. Viola klawiszowa w projektach Leonarda przyjmowała różne formy, by najprawdopodobniej w wersji ostatniej przybrać kształt podobny do klawesynu.

Ogólna zasada działania violi organista polega na zbliżaniu strun instrumentu przy pomocy mechanizmu strunowo-klawiaturowego do zespołu smyczków kołowych lub paskowych z włosiem natartym kalafonią, które poruszane przy pomocy mechanizmu połączonych z pedałem, wprawiają struny w drgania. Tak powstaje dźwięk. Mechanizm klawiatury może wpływać na dynamikę, artykulację i vibrato, a szybkość przesuwu smyczków dodatkowo zwiększa dynamikę oraz zmienia barwę dźwięku.

Pomysł instrumentu inspirowany był obserwowanym przez da Vinci procesem rozwoju muzyki instrumentalnej. Leonardo, który zajmował się również muzyką, chciał zapewne stworzyć instrument uniwersalny, a być może nawet doskonały, który łączyłby walory brzmieniowe viol (da gamba lub da braccio) oraz możliwości realizacji struktury wielogłosowej na klawiaturze. Posiadałby on dźwięk ciągły jak w organach, ale z możliwością modulowania brzmienia i dynamiki, czy też vibracji, jak na instrumentach smyczkowych. Instrument ten – o rozbudowanej skali – mógłby z powodzeniem zastąpić zespół instrumentów smyczkowych.

Punktem zwrotnym w konstrukcji violi organista, który decyduje o jej odrębności w porównaniu z lirą korbową, jest wymyślony przez Leonarda mechanizm strunowy, dociągający indywidualnie dla każdego dźwięku strunę do smyczka, bez zmiany wysokości dźwięku. Pozwala on na uniknięcie ciągłego brzmienia (bez pauz), charakterystycznego dla liry korbowej. Umożliwia również grę dwiema rękami za pomocą klawiatury z urozmaiconą

artykulacją.

Pierwszy zrealizowany instrument tego typu powstał w 1575 roku w Norymberdze, za sprawą Hansa Heidena. Nazwany Geigenwerk był wyposażony w smyczek paskowy. Czy Heiden miał dostęp do pomysłu Leonarda? Jest to możliwe. Wiadomo, że instrument Heidena trafił w ręce kapelmistrza orkiestry książęcej w Monachium, włoskiego kompozytora Orlando di Lasso. Tamże inny Włoch, krajan Leonarda z Toskanii, Vincenzo Galilei (ojciec Galileusza), kompozytor i teoretyk muzyki, miał okazję grać na instrumencie Heidena. Zachowała się krótka wzmianka Vincenza Galilei o instrumencie, ale też o istnieniu wcześniejszego projektu pochodzącego z Włoch. Być może uwagi kompozytorów sprawiły, że w 1600 roku Heiden zbudował poprawioną konstrukcję instrumentu, wyposażonego tym razem w smyczki kołowe i bardzo podobny, genialny w swej istocie mechanizm strunowy, jak ten ze szkiców Leonarda.

Opis instrumentu Heidena wraz z charakterystyką brzmienia i właściwości muzycznych zawarty został w dziele „Syntagma Musicum” Michaela Praetoriusa z 1618 roku. Nie był to jedyny przypadek budowy instrumentu. Idea opisana przez Praetoriusa zajmowała umysły innych budowniczych. Co ciekawe, każdy z konstruktorów, jak Raymundo Truchado (Hiszpania), Rutgerus Plenius (Anglia), Johann Hohlfeld (Niemcy), Traugott Wasianski (Prusy), Hermann Lichtenthal (Belgia), Jan Jarmusiewicz (Polska) i inni, którzy pojawili się później w historii tego instrumentu, traktował swoją konstrukcję jako wynalezioną przez siebie i nadawał mu inną nazwę: Geigenwerk, Clavier-gamba, Lyrichord, Bogenklavier, piano- viol, klawiolin, i wiele innych. Idea ta rozbłyskała co jakiś czas gdzieś w Europie i za każdym razem szybko gasła. Dlaczego prawie wszystkie instrumenty zaginęły, a dobrze zapowiadający się pomysł, pomimo różnych prób, nie uzyskał aprobaty świata muzycznego?

Prawdopodobnie nigdy nie poznamy odpowiedzi na to pytanie.

źródło: <http://www.violaorganista.com>

Sławomir Zubrzycki – pianista, klawikordzista, klawiolinista, kompozytor oraz konstruktor instrumentów urodzony w Krakowie i przez większość swojego życia związany z tym miastem. W 2009 Zubrzycki natrafił na ślad osobliwego instrumentu klawiszowo-smyczkowego, prawie zupełnie nieznanego i zapomnianego, który zaprojektował Leonardo da Vinci. Zaintrygowany faktami z przeszłości Zubrzycki zbudował w latach 2009–2012 własną wersję konstrukcji Leonarda da Vinci, nawiązując również do innych instrumentów z lat 1575–1625. W ten sposób powstał instrument o niepowtarzalnym brzmieniu i walorach koncertowych.

Premierowe recitale violi organista (w Krakowie na Międzynarodowym Festiwalu Pianistycznym Królewskiego Miasta Krakowa – 18. października 2013 i Festiwalu Conrada – 21. października 2013) były ogromnym sukcesem artystycznym i medialnym. Materiał filmowy z pierwszego koncertu violi obejrzało w serwisie Youtube ponad 2 mln osób. Informacje o

powstaniu instrumentu pojawiły się w najpoczytniejszych mediach światowych, m.in. BBC, The Telegraph, France 24, Deutsche Radio Kultur, Corriere della sera, MSN, Oman Daily Observer, Hindustan Times, Taipei Times.

W latach 2014–16 Zubrzycki odbył europejskie tournée z recitalami na violi organista (44 recitale w 15 krajach), goszcząc m.in. na Stockholm Early Music Festival, Mänttä Music Festival, Wratislavia Cantans, Ghent Festival of Flanders, Kotor Art Festival, Polish Music Days w Turcji, Ohrid Summer Festival, Milano Classica, Gaudete! Festival Internazionale di Musica Antica we Włoszech, Buccharest Early Music Festival, Summer Festival of Early Music w Pradze, Kristupo festivaliai w Wilnie, Festiwal Muzyki Polskiej w Krakowie.

W 2015 ukazały się dwa albumy z muzyką wykonywaną na violi organista. Solowy album „Viola organista – The da Vinci sound” to wydawnictwo wyjątkowe pod wieloma względami: to nie tylko pierwsze na świecie nagranie recitalu „instrumentu Leonarda da Vinci”, ale również pierwszy polski projekt muzyczny sfinansowany przez melomanów z całego świata dzięki globalnemu portalowi crowdfundingowemu Kickstarter. Na płycie znalazło się osiem utworów epoki baroku (w tym jedyny w historii utwór skomponowany z myślą o instrumencie klawiszowo–smyczkowym, Sonata na Bogenklavier C. Ph. E. Bacha) oraz, jako bonus, muzyka skomponowana przez samego Leonarda da Vinci – której zapis wielki mistrz namalował na obrazie „Portret muzyka”.

Do drugiej produkcji Zubrzycki został zaproszony przez islandzką piosenkarkę, Björk, która przygotowała akustyczną wersję swojej ostatniej płyty „Vulnicura” w wersji na głos, violę organista i kwartet smyczkowy. Album ukazał się w dwóch wersjach: na CD i płycie winylowej.

Sławomir Zubrzycki ukończył Akademię Muzyczną w Krakowie (1988) – gdzie studiował w klasie fortepianu prof. Tadeusza Żmudzińskiego oraz w klasie muzyki współczesnej prof. Adama Kaczyńskiego. Jako stypendysta Fundacji Fulbrighta swój warsztat pianistyczny doskonalił w The Boston Conservatory of Music (1990–91) w Stanach Zjednoczonych pod kierunkiem Janice Weber, a także u Wiktora Mierzanowa, Włodzimierza Obidowicza, Michaela Lewina i Jerome Lowenthala oraz u klawesynisty, Johanna Sonnleitnera.

W 1987 został laureatem Festiwalu Pianistyki Polskiej w Słupsku. Koncertował jako solista (m.in. z Orkiestrą Polskiego Radia w Krakowie, Orkiestrą Filharmonii Krakowskiej, Capellą Cracoviensis, Toruńską Orkiestrą Kameralną, Imperial College London Sinfonietta) oraz jako kameralista (z Kwartetem Olgi Szwajgier, którego jest członkiem, a także z Gwendolin Bradley, Jadwigą Gadulanką, Andrzejem Hiolskim) w Stanach Zjednoczonych, Niemczech, Austrii, Hiszpanii, Wielkiej Brytanii i na Ukrainie. Nagrywał dla Polskich Nagrań, TVP, Polskiego Radia. Współpracował z Telewizją Polską jako prezenter, kompozytor i reżyser muzyczny przy

programach edukacyjnych, takich jak: „Wszystko gra” (cykl wykładów o instrumentach muzycznych dla TVP1 i TVP Polonia) i „Ulica sezamkowa” (wersja polska TVP2). Brał udział w wielu festiwalach, takich jak: Poznańska Wiosna Muzyczna, Muzyka w Starym Krakowie, Audio-Art w Krakowie, Fest der Kontinente w Berlinie, Visiting Artist Series w Berklee College of Music w Bostonie, Kolory Polski, Skrzyżowanie Kultur, Turning Sounds w Kolonii i Warszawie, oraz Festiwal Teatralny w Edynburgu. Specjalizuje się w wykonywaniu muzyki współczesnej, od dodekafonii po teatr instrumentalny, improwizację i performance. Był wykładowcą Letniej Akademii Muzyki Współczesnej – Avantgarde Tirol w Austrii (2005, 2007). Prowadzi klasę fortepianu w Państwowej Ogólnokształcącej Szkole Muzycznej im. Fryderyka Chopina w Krakowie.

Wieloletnie zainteresowanie Zubrzyckiego konstrukcją instrumentów muzycznych na początku zaowocowało cyklem wykładów telewizyjnych oraz zbudowaniem kopii klawikordu Johanna Sielbermana z 1775 roku. Instrument uznawany za protoplastę fortepianu charakteryzujący się niezwyklej ekspresją powstał w prywatnej pracowni w 1994.

Obecnie działalność artystyczna Sławomira Zubrzyckiego koncentruje się wokół violi organista. Najbliższe plany koncertowe artysty obejmują koncerty na festiwalach muzyki dawnej i klasycznej.

Bilety

Normalny: 40

Ulgowy: 30

rezerwacja pod numerem telefonu 62 757 07 48

Zobacz na mapie

[Powrót](#)